

zal de Turks-Duitse film *Gegen die Wand* van de regisseur Fatih Akin uit 2003 ter plekke worden bekeken en besproken.

De nascholing vindt plaats van donderdagavond 9 maart tot en met zaterdagochtend 11 maart en de kosten bedragen € 159, exclusief ongeveer € 45 voor de overnachting en de maaltijden ter plaatse. De nascholing wordt georganiseerd onder verantwoordelijkheid van de afdeling Duits van de Rijksuniversiteit Groningen. U kunt zich, bij voorkeur voor 1 december, opgeven bij dr. H. Harbers <h.harbers@let.rug.nl> of via de website van de RUG <<http://www.rug.nl/uocg>> en dan doorklikken op Onderwijs, Scholing en Professionalisering, Programma VO 2005-2006, Recent verschenen werken. Tevens vindt u daar meer informatie over deze succesvolle nascholing waarvoor het aantal plaatsen beperkt is. Het wordt aanbevolen om u zich zo spoedig mogelijk op te geven. EdV ■

GRENZELOOS LEREN

zaterdag 5 november 2005
Hogeschool Domstad in Utrecht

- 09.00-09.50 ontvangst met koffie en thee
09.50-10.00 opening door Marianne Bodde
10.00-10.30 lezing door **Abdelkader Benali**
10.45-12.00 **eerste ronde** workshops
12.00-13.30 lunchbuffet
13.30-14.00 lezing door **Huub van den Bergh**
14.15-15.30 **tweede ronde** workshops
15.30-16.00 prijsuitreiking Europees label
16.00-17.00 afsluiting, borrel met muzikale omlijsting van koor Cappriciata

ARABISCH

Arabisch gespreksvaardigheid STANDAARDTAAL OF DIALECT?

Docenten Arabisch staan voor een dilemma dat andere docenten in het voortgezet onderwijs niet kennen: wat voor soort Arabisch moeten zij de leerlingen leren spreken? Modern Standaard Arabisch (MSA) of een Arabisch dialect? Of misschien een soort combinatie? In mijn eigen lespraktijk merkte ik hoe lastig deze keuze was. Elke oplossing heeft zo zijn voor- en nadelen. In mijn afstudeeronderzoek voor de lerarenopleiding van de Universiteit van Amsterdam onderzocht ik de verschillende mogelijkheden en hun voors en tegens met behulp van andere docenten, experts, literatuur en mijn leerlingen.

Het Arabisch kent meerdere varianten die grofweg zijn in te delen in twee groepen: het Modern Standaard Arabisch (MSA) enerzijds en de verschillende dialecten of spreektaal anderzijds. Het MSA is in de gehele Arabische wereld gelijk en wordt gebruikt voor vrijwel alle soorten geschreven teksten, maar wordt ook als gesproken taal gebruikt in de media en in formele situaties. De spreektaal verschillen juist per Arabisch land en per regio en zijn makkelijker te spreken door hun eenvoudige grammatica. De spreektaal worden gebruikt in de meeste gangbare gespreksituaties: thuis, op straat en op het werk, maar ook in veel films en soaps.

Modern Standaard Arabisch

Veel docenten en leergangen kiezen voor gespreksvaardigheid in het MSA. Hieraan zijn onmiskenbaar voordelen verbonden. Er hoeft maar één Arabische taal te worden onderwezen en wat leerlingen lezen en schrijven, kunnen ze ook gebruiken in gesprekken. Verder leren de leerlingen een taal spreken die in de gehele Arabische wereld begrepen wordt en die een zeker prestige heeft bij sprekers van het Arabisch. Wanneer een leerling een-

maal MSA kent, kan hij of zij met die kennis gemakkelijk om het even welk dialect leren. Een ander punt van overweging is dat het MSA de taal is waarin uiteindelijk het zwaarwegende schriftelijk examen moet worden afgelegd. Goede vaardigheden in het MSA zijn dus belangrijk voor de slagingskansen van de leerling.

Er zijn echter ook nadelen verbonden aan gespreksvaardigheidstraining in het MSA. De leerlingen leren een taal spreken die door veel sprekers van het Arabisch als wat gekunsteld wordt ervaren: het is de taal van een nieuwslezer of van de speech van de koning of president, maar geen taal voor het dagelijks leven. Leerlingen die MSA spreken zullen daarom soms zelfs niet serieus worden genomen. De boodschap komt wel over, maar een soepele communicatie is lastig in het MSA. Een nadeel van een keuze voor MSA is ook dat leerlingen niet kunnen profiteren van interactie met de gesproken taal die zij in de praktijk zullen tegenkomen. Tot slot is het leren spreken van MSA vanwege het gebruik van naamvalsuitgangen en de grotere vormenrijkdom een stuk lastiger dan het leren spreken van een Arabisch dialect.

Foto: Menno Eekman

DÉPART

ESSEY-VOUS
OMME CECI:

الوقاية والإنقاذ

أنتبهوا في حال حدوث عطب بالنسيج
انتظروا إعطاءكم التعليمات بواسطة مكبر الصوت
ب: عندما يصبح المنقذون بمحاذاتكم مدوا العجل المثبت
فوق مستوى رؤوسكم وذلك ب:
1: رفع الطلقة المشنقة.
2: جسر المشبك نحو الأسفل
ج: احذر رجال الإنقاذ - مزودايات - سيتسلف الجبل
وسيتثبت سلك الكرسية كما سيسمع لكم
بالنزول إلى الأرض
أقروا هذا بإمعان وحافظوا - خاصة - على هدوئكم

Dialect

Ook een keuze voor gespreksvaardigheidstraining in een Arabisch dialect heeft voor- en nadelen. Gunstig voor de leerlingen is dat hun Arabisch natuurlijk en niet gekunsteld klinkt. Het dialect is immers de taal van gespreksituaties uit het dagelijks leven. Het is hierbij niet onbelangrijk te bedenken dat de spreekvaardigheidstermen voor het vreemdetalenonderwijs zich richten op vaardigheden die men gebruikt in dagelijkse gespreksituaties. Bovendien wees onderzoek onder mijn eigen leerlingen uit dat leerlingen ook het liefst in dagelijkse gespreksituaties Arabisch willen kunnen gebruiken. Een keuze voor een Arabisch dialect sluit in bepaalde opzichten dus goed aan bij de exameneisen voor spreekvaardigheid en de wensen van de leerlingen. Ook biedt een keuze voor dialect de gelegenheid tot oefenen aan de hand van authentieke dialogen en tot interactie met gesproken taal die leerlingen in de praktijk tegen zullen komen.

Nadelen zijn er natuurlijk ook verbonden aan een keuze voor spreekvaardigheid in dialect. Zo moeten de leerlingen in feite twee talen leren: MSA voor het lezen en schrijven en een dialect voor het spreken en luisteren. Dit kan lastig

en verwarrend zijn. Een van de grootste problemen is de vraag voor welk dialect een docent zou moeten kiezen. Met Marokkaans Arabisch kun je in Irak niet terecht en met Irakees Arabisch evenmin in Marokko. Een keuze voor een Arabisch dialect brengt dus altijd een beperkte inzetbaarheid van de taal met zich mee. Tot slot is er een statusprobleem. Het dialect heeft bij sommige Arabischtaligen een lage status. Ouders van leerlingen met een Arabische achtergrond beschouwen dialect dikwijls niet als volwaardig Arabisch. Een docent die kiest voor het gespreksvaardigheidstraining in een Arabisch dialect, dreigt zodoende in conflict te komen met de ouders van zijn of haar leerlingen.

Een tussenweg?

Om de nadelen van elk van beide opties – MSA en dialect – te reduceren zou een docent kunnen kiezen voor een tussenoplossing: een soort ‘standaarddialect’ of ‘versimpeld MSA met dialectale invloeden’. Een dergelijke vorm van Arabisch komt men wel tegen in bijvoorbeeld discussieprogramma’s op radio en tv. De gerichtheid op meerdere Arabische regio’s en de formele sfeer rond nieuwsvoorziening drijven de spre-

kers tot het gebruik van MSA, terwijl de levendigheid van het programma en de hitte en spontaniteit van het debat de sprekers aansporen dialect te gebruiken. Het resultaat is dan iets ertussenin. Ook wanneer Arabischtaligen uit verschillende Arabische gebieden met elkaar een gesprek voeren, gebruiken zij meestal een taalniveau tussen MSA en dialect. Zij gebruiken vocabulaire en structuren uit het dialect voorzover deze door de spreker van het andere dialect ook gebruikt of begrepen worden, maar verder gebruiken zij (vereenvoudigd) MSA.

Een keuze voor een variant tussen MSA en dialect heeft zeker voordelen: de leerlingen kunnen er overal mee terecht en spreken toch iets wat enigszins spontaan en natuurlijk Arabisch is. Toch zijn ook aan deze keuze bezwaren verbonden. Niveaus tussen MSA en dialect zijn moeilijk te definiëren en af te bakenen. Wat reken je er wel en niet toe? Bovendien ontbreekt er een duidelijke norm. Wat is goed en fout in deze tussentaal? Leergangen in het Nederlands ontbreken eveneens. Het is een experimenteel terrein.

Een afweging

Het is lastig een eenduidig antwoord te geven op de vraag welk Arabisch het best kan worden gebruikt bij gespreksvaardigheidstraining in het vo. Zowel een keuze voor dialect, als voor MSA of een tussenvariant heeft voor- en nadelen. Mijn inventarisatie van mogelijkheden, hun voor- en nadelen en achterliggende visies en gegevens kan docenten Arabisch helpen een onderbouwde keuze te maken die toegespitst is op de eigen leerlingen en doelstellingen.

Bram van der Zwan ■

Voor meer informatie over dit onderzoek: Bram van der Zwan <avanderzwan@hotmail.com>.